

OMGAAN MET WEERSTAND: WAAR LIGT DE GRENS?

Wanneer op school kwetsende of discriminerende uitspraken worden gedaan, staan docenten voor een keus: open je het gesprek, of trek je een grens? Hoe behoud je een veilige sfeer in de klas zonder vrijheid en openheid te verliezen? In deze oefening ga je samen met collega's aan de hand van praktijkvoorbeelden na welke reactie in verschillende situaties passend kan zijn. Daarbij is er ruimte om ervaringen uit te wisselen, interventies te verkennen en gezamenlijk te komen tot een aanpak die zorgt voor duidelijkheid, veiligheid en een gedeelde werkwijze binnen de school.

DUUR

45 minuten, ideaal voor het teamoverleg!

IN DEZE OEFENING

- Wordt schoolpersoneel geconfronteerd met persoonlijke ervaringen van scholieren met stereotyperende of discriminerende uitspraken op school.
- Bepaalt schoolpersoneel welke interventiestrategie passend is in deze situaties.
- Worden er handvaten geboden en tips uitgewisseld over hoe te reageren, en werk je samen aan een gedeelde aanpak.

BENODIGDHEDEN

- Whiteboard, markers, post-its, evt. pen en papier voor aantekeningen.
- Bijlage 'Omgaan met weerstand' (geprint voor elke collega).

Stap 1 Verzamel ervaringen

Deel post-its uit en laat de deelnemers uitspraken opschrijven die zij hebben gehoord op school. Dit kunnen stereotyperende en/of discriminerende uitspraken zijn, maar ook uitspraken vanuit onwetendheid of nieuwsgierigheid. Denk hierbij aan uitspraken over lhbt+-personen, maar ook over gender, afkomst, religie, neurodivergentie of complotdenken.

5
MIN

TIP!

Als je moeite hebt met het herinneren van een uitspraak, kun je de QR-code scannen voor voorbeelduitspraken.

20
MIN

Stap 2 Waar ligt de grens?

- Verdeel het whiteboard in 3 kolommen. Schrijf boven de linker kolom: "Ruimte geven", de middelste "Uitnodigen", de rechter "Begrenzen".

De categorieën betekenen het volgende:

- **Ruimte geven:** de uitspraak is een mening, er is geen reactie nodig van de docent
 - **Uitnodigen:** de uitspraak kan kwetsend of stereotyperend overkomen. De docent toont nieuwsgierigheid naar de uitspraak, zonder oordeel. Waarom vindt de leerling dat? Waar komt de uitspraak vandaan (zoals thuis of online)? Begrijpt de leerling wat die zegt?
 - **Begrenzen:** de uitspraak is kwetsend en kan andere leerlingen onveilig laten voelen. De uitspraak gaat duidelijk tegen de schoolnormen in, dus de docent trekt een grens.
-
- Eén voor één plakken de deelnemers hun post-its met een uitspraak bij een categorie, en leggen uit waarom ze de uitspraak op hun post-it in deze categorie vinden passen. Dit hoeft niet overeen te komen met hoe er daadwerkelijk gereageerd is in deze situatie.
 - De bijlage 'Omgaan met weerstand' bevat voorbeelden van stereotype en/of discriminerende opmerkingen, voor als je moeite hebt met het herinneren hiervan!

Stap 3 Reageren

15 MIN

- Kies 6 situaties van het bord en bespreek samen:
 - Wat doe je en wat zeg je in dit geval?
 - Is je reactie anders als er meer factoren meespelen, bijv. als er weinig tijd is of de klas onrustig is?
 - Wat voor afspraken maken jullie als team over de gezamenlijke strategie?
 - Hoe zorg je er als team voor dat een gezamenlijke strategie wordt nageleefd?

Bij "uitnodigen":

- Hoe zou je uitnodigend reageren?
- Wat is je doel als je uitnodigend reageert?

Bij "begrenzen":

- Hoe zou je begrenzend reageren?
 - Hoe verwacht je dat de leerling hierop reageert?
 - Hoe zou je omgaan met mogelijke weerstand vanuit de klas?
-
- De bijlage 'Omgaan met weerstand' bevat voorbeeldzinnen voor zowel begrenzend als uitnodigend reageren!

TIP!

Bij stereotyperende en discriminerende uitspraken is het altijd beter om te reageren, ook al is het kort. Wanneer zo'n situatie onbenoemd voorbijgaat, kan dit door leerlingen gezien worden als een acceptabele uitspraak.

In opdracht van COC Nederland en het samenwerkingsverband SchoolsOUT van de GGD is dit product ontwikkeld door de projectgroep 'De school als Spiegel', van de Radboud Honours Academy. De projectgroep bestaat uit de masterstudenten Jonas van der Meer, Noah van der Stap, Xandra van Hooff, Maartje van der Loo, Taha Hammouchi, en Eva Hendriks, die als interdisciplinair team zijn ingeschakeld om scholen te adviseren over hoe ze hun handelingsrepertoire kunnen vergroten om zo op adequate wijze het gesprek over maatschappelijk gevoelige thema's, met een focus op seksuele- en genderdiversiteit, te kunnen (blijven) voeren.